

**NEJVYŠŠÍ SOUD
ČESKÉ REPUBLIKY**

32 Cdo 4968/2010

**ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK**

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Příhody a soudců JUDr. Hany Gajdziokové a JUDr. Miroslava Galluse ve věci žalobkyně S MORAVA Leasing, a. s., se sídlem ve Znojmě, Horní náměstí 264/18, PSČ 669 02, identifikační číslo osoby 16325460, zastoupené Mgr. Vlastimilem Šopákem, advokátem, se sídlem ve Znojmě, Jana Palacha 954/4, PSČ 669 02, proti žalované PDI a. s., se sídlem v Praze 1, Národní 39, identifikační číslo osoby 25758292, zastoupené JUDr. Antonínem Mokrým, advokátem, se sídlem v Praze 1, U Prašné brány 3, PSČ 110 00, o zrušení rozhodčího nálezů, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 31 Cm 102/2009, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 29. června 2010, č. j. 2 Cmo 122/2010-131, takto:

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. června 2010, č. j. 2 Cmo 122/2010-131, a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. ledna 2010, č. j. 31 Cm 102/2009-98, ve znění opravného usnesení ze dne 10. března 2010, č. j. 31 Cm 102/2009-107, se zrušují a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í:

Vrchní soud v Praze výrokem pod bodem I v záhlaví označeného rozsudku potvrdil rozsudek ze dne 12. ledna 2010, č. j. 31 Cm 102/2009-98, ve znění opravného usnesení ze dne 10. března 2010, č. j. 31 Cm 102/2009-107, jímž Městský soud v Praze zamítl žalobu na zrušení rozhodčího nálezů rozhodce JUDr. Michala Pacovského, se sídlem v Praze 8, Nad Rokoskou 38, vydaného dne 14. dubna 2009 pod sp. zn. 799/09/Vav, a přiznal žalované náhradu nákladů řízení. Výrokem pod bodem II pak odvolací soud rozhodl o nákladech odvolacího řízení. Odvolací soud vyšel z odvoláním nezpochybněného skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a správným shledal též jeho právní posouzení věci. Mimo jiné se ztotožnil též s jeho závěrem, že žalobkyni byla poskytnuta možnost navrhnout důkazy k prokázání tvrzení, která předložila v rámci své procesní obrany. Konstatoval, že žalobkyně této možnosti podáním ze dne 17. února 2009 využila, a zdůraznil, že dále již bylo věcí rozhodce, jakým způsobem důkazní návrhy zváží a který z navržených důkazů provede. Rozhodce tak učinil, navíc rozhodčí nález odůvodnil a zabýval se i důkazy, které neprovedl, včetně žalobkyní navrženého znaleckého posudku, když poukázal na možnost žalobkyně takový posudek předložit. Na základě toho odvolací soud shodně se soudem prvního stupně uzavřel, že uvedeným postupem v rozhodčím řízení byla žalobkyni dána možnost věc před rozhodci projednat a důvod pro zrušení rozhodčího nálezů podle ustanovení § 31 písm. e) zákona

č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o rozhodčím řízení), není dán.

Rozsudek odvolacího soudu, výslovně v obou jeho výrocích, podle obsahu dovolací argumentace však toliko v potvrzujícím výroku o věci samé, napadla žalobkyně dovoláním, jež z hlediska přípustnosti opřela o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen o. s. ř.) a co do důvodů o ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., namítajíc, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Zásadní význam napadeného rozhodnutí po právní stránce zakládající přípustnost dovolání dovolatelka spatřovala v řešení otázky, dle jejího názoru doposud nejudikované, nakolik je možné použití pravidel občanského soudního řádu v rozhodčím řízení.

Dovolatelka namítla, že není v souladu s principem rovnosti stran, jestliže ji rozhodce vyzval k předložení listinných důkazů, jichž se dovolává, popřípadě k označení důkazů k prokázání jejich tvrzení, načež navržený důkaz znaleckým posudkem neprovedl z toho důvodu, že znalecký posudek nepředložila. Podle jejího přesvědčení může být neprovedení důkazu z důvodu jeho nepředložení toliko důsledkem (sankcí) nečinnosti účastníka, jenž nereagoval na výzvu soudu. Z toho dovolatelka dovozuje, že bez předchozí výzvy k předložení znaleckého posudku nemůže postup rozhodce obstát. Argumentuje, že pokud by byla rozhodcem vyzvána, aby znalecký posudek nechala zpracovat a rozhodci jej předložila, pak by tak učinila. Poukazuje na závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. června 2008, sp. zn. 32 Cdo 1201/2007, dovolatelka zdůraznila, že součástí možnosti projednat věc před rozhodcem je nejen to, aby stranám byla poskytnuta možnost navrhnout důkazy k prokázání jejich tvrzení, ale tyto důkazy i provést, pokud nejsou pro dané řízení zcela zjevně nepodstatné.

Dovolatelka navrhl, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení, případně aby sám rozhodčí nález zrušil.

Žalovaná ve svém vyjádření označila dovolací námitky za důsledek nepochopení specifík rozhodčího řízení, zdůraznila, že podle rozhodčí doložky nemusel být napadený rozhodčí nález odůvodněn, zpochybnila zásadní právní význam napadeného rozhodnutí a navrhl, aby dovolání bylo odmítnuto.

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou (účastníkem řízení) při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), se Nejvyšší soud zabýval nejdříve otázkou, zda je dovolání v této věci přípustné. K argumentům, jež dovolatelka uplatnila až po uplynutí lhůty k dovolání doplňujícím podáním ze dne 20. prosince 2011, přitom přihlížet nemohl (srov. § 242 odst. 4 větu první o. s. ř. a k tomu např. závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. listopadu 2012, sp. zn. 32 Cdo 4610/2010, jež je, stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu zde citovaná, veřejnosti k dispozici na jeho webových stránkách).

Dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu není přípustné podle ustanovení 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., jelikož podmínky tohoto ustanovení nebyly v souzené věci naplněny (rozhodnutí soudu prvního stupně nepředcházelo rozhodnutí, jímž by tento soud rozhodl jinak a jež by bylo zrušeno odvolacím soudem). Dovolání tedy může být přípustným toliko podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (zrušeného nálezem Ústavního soudu ze dne 21. února 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, ke dni 31. prosince 2012), tedy za předpokladu, že dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Při zkoumání, zda napadené rozhodnutí má zásadní právní význam, může dovolací soud posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil, popřípadě jejichž řešení zpochybnil (srov. shodně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2004, sp. zn. 21 Cdo 541/2004, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 7, ročník 2004, pod číslem 132). Zásadní význam rozhodnutí po právní stránce přitom může založit jen taková právní otázka, na níž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá, tj. která je pro toto rozhodnutí určující (srov. shodně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. března 2004, sp. zn. 29 Odo 1020/2003).

Právní otázka, kterou dovolatelka výslovně předložila, závěr o přípustnosti dovolání založit nemůže, neboť ke vztahu mezi občanským soudním řádem a rozhodčím řízením se Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi již vyjádřil (srov. např. rozsudky ze dne 25. dubna 2007, sp. zn. 32 Odo 1528/2005, a ze dne 11. června 2008, sp. zn. 32 Cdo 1201/2007). Na řešení takto zcela obecně formulované otázky ostatně napadené rozhodnutí nespočívá. Otázka zásadního právního významu je však zahrnuta v obsahovém vylíčení uplatněného dovolacího důvodu; otázku, zda byla dovolatelce poskytnuta možnost věc před rozhodcem projednat (zda jí byla dána plná příležitost k uplatnění jejích práv), totiž odvolací soud řešil v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu.

Nejvyšší soud tedy shledal dovolání přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a zároveň též důvodným, neboť dovolací důvod stanovený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení, byl uplatněn opodstatněně.

Podle ustanovení § 18 zákona o rozhodčím řízení strany mají v rozhodčím řízení rovné postavení a musí jim být dána plná příležitost k uplatnění jejich práv.

Podle ustanovení § 30 zákona o rozhodčím řízení nestanoví-li zákon jinak, užijí se na řízení před rozhodci přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.

Podle ustanovení § 31 písm. e) zákona o rozhodčím řízení soud na návrh kterékoliv strany zruší rozhodčí nález, jestliže straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat. Nejvyšší soud ve své judikatuře zdůrazňuje, že důvod ke zrušení rozhodčího nálezu soudem upravený v § 31 písm. e) zákona o rozhodčím řízení míří především na ochranu dodržování základních procesních práv a povinností účastníků rozhodčího řízení s ohledem na zásadu rovnosti účastníků řízení vyjádřenou v § 18 téhož zákona; účastníkům musí být dána plná příležitost k uplatnění jejich práv. Při posuzování otázky, zda byla straně poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat, musí soud zkoumat, zda v konkrétním rozhodčím řízení s přihlédnutím ke všem okolnostem případu byla straně poskytnuta dostatečná možnost k uplatnění jejích procesních práv a rovněž zda se procesním postupem rozhodčího soudu jedna ze stran nedostala do nerovného postavení vůči druhé straně. Otázku, zda byla s ohledem na rovné postavení stran rozhodčího řízení poskytnuta stranám možnost věc před rozhodci projednat, respektive, zda byla řádně poskytnuta dostatečná možnost k uplatnění procesních práv účastníků rozhodčího řízení, je pak třeba zkoumat nejen z toho hlediska, zda byly procesní postupy dodrženy po formální stránce, nýbrž též z hlediska materiálního, totiž

zda skutečně měly obě strany rovnou a dostatečnou možnost uplatnění svých procesních práv (srov. např. rozsudky ze dne 11. června 2008, sp. zn. 32 Cdo 1201/2007, ze dne 28. května 2009, sp. zn. 23 Cdo 2570/2007, ze dne 25. ledna 2012, sp. zn. 23 Cdo 4386/2011, a ze dne 31. ledna 2012, sp. zn. 23 Cdo 2950/2010). V rozsudku ze dne 11. června 2008, sp. zn. 32 Cdo 1201/2007, na který přílehavě poukazuje dovolatelka, pak Nejvyšší soud vyložil, že možnost projednat věc před rozhodcem zahrnuje nejen požadavek, aby stranám byla poskytnuta možnost navrhnout důkazy k prokázání jejich tvrzení, nýbrž i příležitost tyto důkazy provést.

Ve světle shora uvedené judikatury nemůže obstát právní názor odvolacího soudu, podle něhož byla žalobkyni poskytnuta v rozhodčím řízení plná příležitost k uplatnění jejích procesních práv, jestliže se dozvěděla až z rozhodčího nálezu, tedy v takovém stádiu rozhodčího řízení, kdy již nemohla jakkoliv procesně reagovat, že rozhodce jejímu návrhu na provedení důkazu znaleckým posudkem nevyhoví, neboť má za to, že si měla tento posudek sama obstarat a v rozhodčím řízení jej předložit. Procesní postup rozhodce, jímž byla strana rozhodčího řízení zaskočena a z hlediska materiálního zbavena příležitosti předložit důkaz k prokázání svých tvrzení, požadavku zakotvenému v kogentním ustanovení § 18 zákona o rozhodčím řízení rozhodně neodpovídá.

Protože rozhodnutí odvolacího soudu není v dovoláním napadeném výroku o věci samé správné, Nejvyšší soud je bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty za středníkem o. s. ř. zrušil, včetně závislého výroku o nákladech odvolacího řízení [§ 242 odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud zrušil i toto rozhodnutí a věc podle ustanovení § 243b odst. 3 věty druhé o. s. ř. vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Právní názor dovolacího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243d odst. 1, část věty za středníkem, ve spojení s § 226 odst. 1 o. s. ř.).

O náhradě nákladů včetně nákladů dovolacího řízení soud rozhodne v novém rozhodnutí o věci (§ 243d odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 18. prosince 2012

JUDr. Pavel Příhoda
předseda senátu